

16.02.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**16 Şubat 2023
Perşembe**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

16 Şubat 2023 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- 154 kV (Çankırı-Kurşunlu) Brş.N.-Korgun OSB Enerji İletim Hattı Projesi Kapsamında Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6800)
- Kamulaştırma Bilgileri ve Güzergâhları Gösterilen Enerji Nakil Hatlarının Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6801)
- Konya İlinde Yapılacak Olan Direkt Soğutmalı Slab Döküm Yöntemi ile Sıcak ve/veya Soğuk Haddelenmiş Alüminyum Yassı Mamul Üretim Tesisi Yatırımına Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6802)
- Karaman İli, Merkez İlçesinde Bulunan Bazı Alanların Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Olarak İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6803)
- Mardin İli, Artuklu İlçesi, Acar, Nur ve Yalım Mahalleleri Sınırları İçerisinde Yer Alan Bazı Alanların Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı İlan Edilmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6804)
- Resmi İlan Fiyatlarının Ekli Tarifede Gösterildiği Şekilde Tespit Edilmesi ile 12/12/2022 Tarihli ve 6538 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 6805)
- 2023 Yılında Kalkınma Ajanslarına Kullandırılacak Transfer Ödeneklerinin Belirlenmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 6806)
- Hazine ve Maliye Bakanlığı Tarafından 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü Maddesinin (b) Bendi Kapsamında Yapılacak İhalelere İlişkin Usul ve Esaslar (Karar Sayısı: 6807)

YÖNETMELİKLER

- Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Mali İstatistik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 30/11/2022 Tarihli ve E: 2022/73, K: 2022/149 Sayılı Kararı

Depremden etkilenen 10 ilde ÇKS kota sınırı kaldırıldı

Toprak Mahsülleri Ofisi (TMO), kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen 10 ilde Çiftçi Kayıt Sistemi(ÇKS) kota sınırını kaldırdı.

Toprak Mahsülleri Ofisi, depremden etkilenen 10 ilde ÇKS kota sınırını kaldırdı.

TMO'dan yapılan açıklamada şöyle;

"6 Şubat 2023'te Kahramanmaraş merkezli ve civardaki 10 ilde yıkıma neden olan depremler yaşanmıştır.

8 Şubat 2023 tarih, 32098 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanı Kararı ile Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa'da 3 ay süreyle olağanüstü hal ilan edilmiştir.

Depremden etkilenen üreticilerimize destek olunması ve oluşabilecek mağduriyetlerin engellenmesi amacıyla, olağanüstü hal ilan edilen illerde ÇKS kaydı bulunan üretici, birlik ve kooperatifler, TMO'nun görev alanında bulunan ve pazarlama gücüğü çekebilecekleri hububat ve bakliyat ürünlerini, lisanslı depolar üzerinden ELÜS yoluyla veya TMO işyerlerine cins ve kota sınırı olmadan 08.05.2023 tarihine kadar satabileceklerdir."

Küçükbaş hayvan varlığının beşte biri deprem bölgesinde

Türkiye Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği Başkanı Nihat Çelik, depremden etkilenen 10 ildeki toplam küçükbaş hayvan sayısının 11 milyon civarında olduğunu belirterek, “Bu da ülkemiz toplam küçükbaş hayvan varlığının beşte biri kadardır. Şu an için bölgede açıkta kalan hayvanlar için çadır ve yem ihtiyaçları had safhadadır.” dedi.

Türkiye Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB) Genel Başkanı Nihat Çelik, Kahramanmaraş merkezli depremlerin yaşandığı bölgede küçükbaş hayvan yetiştiricileri için yem ve çadır desteği talebinde bulundu.

Depremden etkilenen bölgede yaklaşık 35 bin küçükbaş hayvan yetiştiricisi olduğunu belirten Çelik, depremlerden küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin de fazlasıyla etkilendiğini söyledi.

“Depremin büyük yıkıma sebep olduğu 10 ilimizde her saat artan can kayıplarımızdan dolayı derin üzüntü yaşıyoruz.” diyen Çelik, devamında şunları kaydetti: “Diğer taraftan deprem bölgesinde yetiştiricimiz ve aileleriyle yaklaşık 250 bin insanımızın depremden etkilenmiş olabileceğini düşünüyoruz. Bölgedeki 10 ilimizdeki toplam küçükbaş hayvan sayımız 11 milyon civarında olup bu da ülkemiz toplam küçükbaş hayvan varlığının beşte biri kadardır. Dolayısıyla yetiştiricilerimizle ahır veya ağılları yıkılan ve hayvanları açıkta kalan yetiştiricilerimizin depremden çok fazla etkilenebileceğini düşünüyoruz. Şu an bize gelen bazı bilgiler ve tahminler üzerinden bunları söylüyorum ama Tarım ve Orman Bakanlığımızın başlattığı deprem afetinden etkilenen kırsal alanlarda çiftçilerimizin zarar gören ahır ve hayvanlarına yönelik tespit

alışmalarının sonuçlanması sonrasında tablo çok daha açık bir şekilde ortaya çıkacaktır."

elik, bölgede yetiştiricilerin de çeşitli ihtiyaçları olduğunun altını çizerek, "şu an için bölgede açıkta kalan hayvanlar için çadır ve yem ihtiyaçları had safhadadır. Deprem bölgesinde enkaz çalışmaları devam ederken oldukça soğuk hava şartları olumsuz tablonun daha da derinleşmesine sebep olmaktadır. Dolayısıyla hayvanları açıkta bulunan yetiştiricilerimize acilen çadır ve yem desteği sağlanması hayati derecede önemlidir." dedi.

Bölgeye 1700 ton civarında yem gönderildiğine ve depremde hayatını kaybeden yetiştiricilerin sahipsiz kalan hayvanlarının TİGEM işletmelerine alınıp buralarda bakılıp besleneceğine işaret eden elik, açıklamaların sektöre olumlu yansıdığını söyledi.

elik, Merkez Birliği koordinasyonunda bazı il birlikleri tarafından bölgeye yem gönderilmeye başlandığını belirterek, "Felaket bölgesi dışındaki yem fabrikalarının da yem yardımlarını olabildiğince artırması gerekmektedir. Tarım Kredi Kooperatifleri bölge için gıda yardımında bulunmuştur ancak bir ifti kuruluşundan beklentimiz birçok yem fabrikasına sahip olması nedeniyle yem yardımında da bulunmasıdır. Aynı şekilde çiftçilere hizmet için kurulmuş olan Ziraat Bankasından da yem ve çadır yardımında bulunmalarını beklemek birer ifti ve yetiştirici olarak en doğal hakkımızdır. Çünkü şu an itibarıyla bölgede yetiştiriciler için en acil ihtiyaçların başında yem gelmektedir." ifadelerini kullandı.

Destekler iki katına çıkarılmalı

Felaket bölgesindeki küçükbaş hayvan yetiştiricileri için devletten bazı taleplerini de dile getiren elik, şunları kaydetti: "Devletimiz tüm unsurlarıyla sahada canla başla çalışmaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığımız da bölgede seferber olmuş durumdadır. Merkez Birliği olarak 10 ilimizdeki yetiştiricilerimize ana koyun keçi destekleme ödemelerinin birkaç gün içinde yapılması hususunda bir talebimiz olmuştu. Bakanlığımız 10 ilimiz için şubat ayı içerisinde ana koyun keçi desteğiyle sr büyütme ve yenileme desteğinin ödeneceğini açıkladı. Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımıza yetiştiricilerimiz adına teşekkür ediyoruz. Ayrıca bir diğer talebimizde felaket bölgesinde bulunan yetiştiricilerimize verilen desteklerin ek bir kararname ile en az iki katına çıkarılarak verilmesidir. Devletimiz güçlüdür. Daha nceki yıllarda yaşadığımız felaketlerde olduğu gibi bu felaketten de devlet millet el ele alnımızın akıyla ıkacağımıza olan inancımız tamdır."

Tarım üretici fiyatları yıllık yüzde 142,84 arttı

Tarım üretici fiyatları endeksi, bu yılın ocak ayında bir önceki aya göre yüzde 11,08, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 142,84 arttı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu yılın ocak ayına ait Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE) verilerini açıkladı.

Buna göre, endekste ocakta bir önceki aya göre yüzde 11,08, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 142,84 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 139,25 artış gerçekleşti.

Sektörler özelinde bir önceki aya göre, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 1,27, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 2,73 ve tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 11,5 artış oldu. Ana gruplarda bir önceki aya göre tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 8,84, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 10,39 ve çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 17,76 artış kayıtlara geçti.

Yıllık Tarım-ÜFE'ye göre 6 alt grup daha düşük, 5 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar, yüzde 59,47 ile lifli bitkiler ve yüzde 94,65 ile koyun ve keçi, canlı, bunların işlenmemiş süt ve yapağıları olarak belirlendi.

Yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar yüzde 266,98 ile turunçgiller ve yüzde 183,09 ile çeltik olarak sıralandı.

Aylık Tarım-ÜFE'ye göre 9 alt grup daha düşük, 2 alt grup daha yüksek değişim gösterdi. Geçen yılın aynı ayına göre aylık artışın düşük olduğu alt gruplar yüzde 1,8

16.02.2023

ile eltik ve yüzde 2,04 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar olarak kayıtlara geçti.

Bir nceki aya göre artışın yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 18,51 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular ve yüzde 14,08 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar oldu.

Ocakta, endekste kapsanan 86 maddeden, 15'inin ortalama fiyatında azalış, 67'sinin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Hayvan sayısı azaldı: Yem fiyatları ne olacak?

Yem fiyatlarında ocak ayında artış yaşandı. Ancak hububat üretimindeki artış ve hayvan varlığındaki düşüş nedeniyle kısa vadede yukarı yönlü bir hareket beklenmiyor.

Deprem nedeniyle üretici kesiminde en çok gündeme gelen konu yem oldu. Bölgede yem ihtiyacı için birlikler devreye girdi, çalışmalar başladı. Diğer yandan artan maliyetler nedeniyle bundan sonra yem fiyatlarının nasıl bir seyir izleyeceği merak konusu. Yemde fiyat artış hızı aralık ayında hız kesmesine rağmen ocakta tekrar ibre yukarı döndü. Üretim hammaddeleri nedeniyle neredeyse ağırlıklı olarak dışa bağımlı olan yem sektöründe bu sefer yükseliş nedeni kurdaki hareket değil, enerji, işçilik ve nakliye maliyetleri oldu. Ulusal Süt Konseyi'nin verilerine göre aralık ayında kilosu 2,05 TL olan mısır silajı fiyatı ocak ayında 2,23 liraya yine aralık ayında 4,4 lira olan kuru yonca fiyatı 5,34 liraya, 2,56 lira olan saman fiyatı 3,27 liraya yükseldi.

Geçen yıl 6,5 milyar dolarlık ithalat yapıldı

Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu'nun (TGDF) TÜİK'ten derlediği verilere göre 2022 yılında 6,5 milyar dolarlık hayvan yemi ithalatı yapıldı. Bu alanda ihracat ise 1,6 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Hayvan sayısı azaldı, yeme talep düşecek

Döviz kurunda önemli bir değişiklik beklenmiyor. Bu nedenle ithal yem hammaddesi fiyatlarında da kısa vadede ciddi bir artış öngörülüyor. Bu yıl hububat üretiminin fazla olması da bu beklentinin nedenleri arasında yer alıyor. Yem fiyatlarında hareket beklenmemesinin bir diğer önemli gerekçesi hayvan varlığındaki azalma yani gelirin

maliyetleri karşılamaması nedeniyle üretimden vazgeçilmesi. Hayvan varlığı istatistikleri de bu tahmini destekler nitelikte. TÜİK'in hayvansal üretim istatistiklerine göre 2022 yılında sığır sayısı bir önceki yıla göre yüzde 5,6 azalarak 16 milyon 852 bin baş, manda sayısı ise bir önceki yıla göre yüzde 7,4 azalarak 171 bin 835 baş oldu.

Hemen harekete geçildi

Deprem bölgesi hayvan varlığı açısından önemli bir konumda bulunuyor. Bu nedenle yem üreticileri hiç bekletmeden, hızla bölgeye destek gönderdi. Türkiye Yem Sanayicileri Birliği Başkanı M. Ülkü Karakuş depremin ikinci gününden itibaren bakanlıkla koordineli bir şekilde yem desteği vermeye başladıklarını söyledi. "Bakan yardımcıları ve 5 genel müdürlük koordinatörlüğünde işe başladık. Adres, konum, liste istedik. Epey bir miktar yem gönderdik. Üstümüze düşeni imkanlar dahilinde yapıyoruz" diyen Karakuş, yolların açık olmasının, yemin bırakılacağı kapalı bir alanın olmasının ve boşaltmanın yapılmasının önemli olduğunu belirtti.

Deprem bölgesine ilk kalıcı konut kampanyası TOBB'dan geliyor

Kahramanmaraş depremlerinden etkilenen 11 ilde yapılacak kalıcı konutlar için ilk adımı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) attı. Kampanyanın detayları önümüzdeki günlerde açıklanacak.

Handan Sema CEYLAN

Türkiye deprem yaralarının sarılması için geçici konutlar için seferber olurken, kalıcı konut sorunun çözümü için de TOBB'dan bir adım geldi. 365 oda ve borsa TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkılıoğlu liderliğinde video konferans yoluyla Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile bir araya geldi. TOBB camiasının kalıcı konut için başlatacağı kampanyayı önümüzdeki hafta açıklaması bekleniyor.

Depremi yıktığı 10 kentte yaraların sarılması için yardım kampanyaları ve geçici barınma seferberliği devam ederken, kalıcı konutların inşa edilmesi için ilk adım Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne (TOBB) bağlı 365 oda ve borsadan geldi. Dün Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile video konferans yöntemiyle bir araya gelen Rifat Hisarcıkılıoğlu başkanlığındaki TOBB'a bağlı oda ve borsalar iki formüllü bir kalıcı konut kampanyası üzerinde çalışmaya başladılar.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından, önceki gün depremden etkilenen 10 ilde hasar tespit çalışmalarının ardından 30 bin konut yapılacağını açıklayan deprem konutlarının inşasının mart başı itibarıyla başlayacağına vurgu yapmıştı. Oda ve borsaların bu açıklamaların ardından bir araya gelerek yaptığı toplantıda iki önemli formül ortaya çıktı.

Edindiğimiz bilgilere göre ilk formül; TOBB'un üyeleri başta olmak üzere oda bazında konut bağışı kampanyası düzenlemesi, toparlanacak yardımların TOKİ'ye devredilerek konutların inşa edilmesi şeklinde. İkinci formülün ise şartnamesini TOBB'un belirlediği konutların inşa edilerek, depremzedelere teslim edilmek üzere TOKİ'ye verilmesi şeklinde.

70 metrekairelik projeler baz alınabilir

Toplantıda hem sosyolojik hem de psikolojik açıdan zor bir dönem yaşayan depremzedelerin geçici barınma yerlerinden bir an önce kalıcı konutlara taşınmasının önemine vurgu yapıldı. TOKİ'nin 70 metrekairelik projelerinin baz alınabileceği belirtiliyor.

Vatandaşlar da katılabilecek

365 oda ve borsanın ilk adımı atacağı proje, TOBB camiası ile sınırlı kalmayacak. Kampanyanın depremzedeler için yardımda bulunmak isteyen vatandaşlar, gurbetçiler ve uluslararası toplumdan isteyenlerin katılacağı bir modelle önümüzdeki hafta duyurulması bekleniyor.

Toplantıda Ticaret Bakanı Mehmet Muş, "TOBB camiası her zaman milletin yanında olmuştur" derken, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu da, "Üstümüze düşeni yapmaya hazırız" diyerek depremin yaralarının sarılmasına katkı sunacaklarını belirtti.

Kahramanmaraş'tan 400 bin kişi göç etti

Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mustafa Buluntu, sadece kendi şehirlerinde 60 bin konuta ihtiyacı olduğunu kaydederek, şu bilgileri verdi: "Geçici barınma için konteynerlara ihtiyaç var. Neredeyse 400 bin insanımız şehir dışına göç etti. Bunun içinde nitelikli iş gücümüz de var. Bir o kadar nitelikli insanımızı depremde kaybettik. Deprem bölgesi 'cazibe merkezleri' formülünün üstünde donatılmalı. Bir an önce barınmayla ilgili adımlar atılmalı."

Bütçede yılın ilk ayı 32.2 milyar lira açık

Merkezi Yönetim bütçe dengesi ocak ayında 32,2 milyar TL açık verdi. Bütçe gelirleri geçen yılın ocak ayına göre yüzde 64,2 artarak 289 milyar 78 milyon liraya çıktı. Bütçe giderleri ise yüzde 120,1 artış göstererek 321 milyar 320 milyon liraya yükseldi.

İSTANBUL / EKONOMİ

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre merkezi yönetim bütçesi 2023 yılının ilk ayında 32 milyar 243 milyon lira açık verdi. Verilere göre, bütçe gelirleri geçen yılın ocak ayına göre yüzde 64,2 artarak 289 milyar 78 milyon liraya çıktı. Bütçe giderleri ise yüzde 120,1 artış göstererek 321 milyar 320 milyon liraya yükseldi. Merkezi yönetim bütçesi 2022 Ocak ayında 30 milyar 44 milyon TL fazla vermişti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıklamasına göre geçen yıl ocakta 44 milyar 276 milyon TL faiz dışı fazla verilirken bu yıl ocakta 10 milyar 883 milyon TL faiz dışı açık hesaplandı. Bütçe giderlerinde faiz harcamaları 21 milyar 359 milyon TL, faiz hariç harcamalar ise 299 milyar 961 milyon TL olarak gerçekleşti. Faiz hariç bütçe giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 127,7 oranında artarak 299 milyar 961 milyon TL oldu.

Ocakta personel giderleri, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 116,8 artarak 103 milyar 240 milyon liraya çıkarken sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, ocakta geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 104,1 artışla 15 milyar 520 milyon liraya yükseldi. Söz konusu dönemde, mal ve hizmet alım giderleri yüzde 244,1 artışla 19

milyar 826 milyon lira oldu. Cari transferler ocakta, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 128,2 artarak 146 milyar 381 milyon liraya çıktı. Ocakta 9 milyar 884 milyon lira sermaye gideri yapılırken, sermaye transferi 7 milyon lira olarak gerçekleşti. Borç verme giderleri ise 5 milyar 103 milyon lira oldu. Faiz giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 50,1 artarak 21 milyar 359 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

ÖTV’de gelirinde yüzde 101,7 artış

289 milyar 78 milyon TL olarak gerçekleşen ocak ayı bütçe gelirleri içinde vergi gelirleri 252 milyar 826 milyon TL, genel bütçe vergi dışı gelirleri ise 27 milyar 535 milyon TL oldu. 2023 Ocak ayı vergi gelirleri tahsilatı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 71,5 artarak 252 milyar 826 milyon TL’ye yükseldi.

Vergi türleri itibarıyla ocakta geçen yılın aynı ayına göre, gelir vergisi yüzde 80,5, dahilde alınan katma değer vergisi yüzde 85, özel tüketim vergisi yüzde 101,7, banka ve sigorta muameleleri vergisi yüzde 66,5, ithalde alınan katma değer vergisi yüzde 66,1, damga vergisi yüzde 112,2, harçlar yüzde 114, diğer vergiler tahsilatı yüzde 81,5 artarken, kurumlar vergisi yüzde 36,7 azaldı.

Geçen yılın tamamında 92.5 milyar lira aktarılan kur korumalı mevduat hesapları için Hazine’den ocak ayında 1 milyar 522 milyon 872 bin lira aktarıldı.

İhracat TIR'ları yardıma koştı AB'ye çıkışlar yüzde 30 azaldı

Depremzedelere yardım için günlerdir 7/24 demeden çalışan, en büyüğünden en küçüğüne adeta 'tek yürek' olan lojistik sektörü, son 10 günde 3 binden fazla TIR'ı afet bölgesine gönderdi. İhracat taşımalarının ikinci planda kalmasıyla, resesyonla hızı kesilen sınır kapılarından AB'ye çıkışlar bu dönemde, %30'a yakın daraldı.

Aysel YÜCEL / SEYİR DEFTERİ

Onbinlerce yurttaşın yaşamını yitirdiği, Türkiye tarihinin en büyük afetlerinden biri olan Kahramanmaraş merkezli depremin yaraları sarılmaya çalışırken, lojistik sektörü temsilcileri, bölgeye yardım için adeta 'tek yürek' oldu. Karayolunda büyük küçük demeden yüzlerce firma TIR'larını bölgeye taşıyan yardım malzemeleri için seferber ederken, deniz, hava ve demiryolunda da taşımalar hızlandı. Son 10 günde UND 2.500'ü aşkın. UTİKAD ise 500'den fazla TIR'ı bölgeye gönderdi. Hava, deniz ve demiryolunda da sefer sayısı artıyor.

Depremin ilk gününden itibaren başta UND ve UTİKAD olmak üzere sektörün önde gelen STK'ları kriz masası oluşturmuştu. İlgili bakanlık yetkilileri ve AFAD ile koordineli çalışan bu kriz masaları, yardım malzemelerini bölgeye taşıyacak lojistik desteğini vermek için neredeyse 7/24 aralıksız çalışıyor. Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği (UTİKAD) Başkanı Ayşem Ulusoy, 400'den fazla üyesi bulunan derneğin, depremin ilk saatlerinden itibaren çok hızlı bir yöntemle bir kriz masası oluşturduğuna dikkat çekerek, "Tüm üyelerimiz bu kriz masası içerisinde

yardım için canla başla yarıştılar” dedi. Ayşem Ulusoy, bu süreçte tüm lojistik sektörünün ‘tek yürek’ olduğunu vurgulayarak, “Bu çok güzeldi. Aslında oradaki gücümüzü de gördük. Lojistik sektörünün konuya ne kadar katkı sağlayabileceğine şahit olduk” dedi.

Ulusoy, depremin büyüklüğünün anlaşıldığı saatler içerisinde lojistikçiler olarak çok hızlı aksiyon aldıklarının altını çizen Ulusoy, “Bizim lojistikçilerimiz bugüne kadar yaşadıkları deneyimler doğrultusunda manevra gücü yüksek ve hızlı aksiyon alma potansiyeline sahip. Aynı nedenle birbirimize hızlıca kenetlenme gücümüz var” dedi. Bu süreçte ilk olarak, yardım can kurtarma ekiplerinin bölgeye ulaşmasına aracılık ettiklerini ifade eden Ulusoy, “Üyelerimiz bu anlamda ciddi destek verdiler. Sonra iş makinalarının oraya aktarılmasını sağladık. Bunların hepsini AFAD kontrolünde ve çok hızlı bir şekilde yaptık” dedi. Ulusoy, bugüne kadar yardım malzemeleri taşıyan 500’ün üzerinde TIR’ı bölgeye gönderdiklerine dikkat çekti.

Karayolunda sorun olunca Ro-Ro servislerinin başladığını ifade eden Ulusoy, “Bu koordinasyonu tamamen AFAD üzerinden yaptık. Araçlar karayolunda sıra oluşturunca havayolu desteği verdik. Üyelerimiz ciddi anlamda havayolu desteği verdi. Şu anda o ilk etaptaki yoğunluk azaldı, ikinci gün daha koordine olduk” diye konuştu.

Bölgeye son günlerde ağırlıklı olarak ilaç taşıyan frigorifik TIR’lar gidiyor. Ayrıca hijyen malzemeleri, gıda ürünleri ve geçici barınmaya yönelik yaşam konteynerleri ve prefabrikler gidiyor. Şu anda ayrıca bölgeye ağırlıklı olarak frigorifik TIR’lar gidiyor.

“Süreç uzun, nefesimizi çok iyi kullanmak zorundayız”

Lojistikçiler olarak bu dönemde artık her şeyin daha planlı, iş gücü kaybı olmadan yönetmeye çalıştıklarını ifade eden UTİ- KAD Başkanı Ulusoy, “Açıkçası nefesimizi çok iyi kullanmak zorundayız. Oradaki süreç çok uzun. Yaşam konteyneri, mobil tuvalet mobil mutfak gidiyor. Ama bu kısa vadeli bir süreç değil. Ben bunu hep söylüyorum. Lojistikçiler uzun maratoncular gibi çalıştılar” diye konuştu.

“En efektif ve en sürdürülebilir lojistiği sağlamaya çalışıyoruz”

UTİKAD Başkanı Ayşem Ulusoy, karayolunda yoğunluk oluştuğu için demiryolunu da devreye soktuklarını belirterek, “En optimal, en doğru taşıma şeklinin demiryolu olduğunu düşünüyoruz. Karayolunu da hırpalamadan, oradaki TIR trafiğini çok sıkıntıya sokmadan oradaki kurtarma ve diğer afet bölgesinin daha iyi koordine edilmesi adına he İzmir’den çıkan Ro-Ro’lar hem dün akşam çıkan yardım trenimiz. Oraya en doğru şekilde malzemelerin ulaşması için elimizden geleni yapıyoruz. En efektif ve en sürdürülebilir lojistiği sağlamaya çalışıyoruz” diye konuştu.

Konteynerler barınma için hazır

İMEAK Deniz Ticaret Odası, Kahramanmaraş ve çevre illerde 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen büyük deprem felaketinin ardından ilk günden itibaren şubeleriyle

birlikte bölge halkının yaralarını sarmak için seferber oldu. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), AFAD ve İstanbul Valiliği koordinasyonunda başlatılan yardım çalışmaları DTO'nun İstanbul ve şubelerimizin bulunduğu il ve ilçelerden deprem bölgesinde ihtiyaç sahiplerine en hızlı şekilde ulaştırıldı. Konteyner, jeneratör, soba, uyku tulumu, battaniyeden, taşınabilir şarj cihazları (powerbank), pil, gıda, su, temel tüketim malzemeleri, bebek ürünleri, giyim malzemelerine birçok ürünü taşıyan 23 TIR Kahramanmaraş ve Hatay'a gönderildi. Bölgeye gönderilen ihtiyaç maddeleri, mülki idare amirleri ve AFAD koordinasyonunda ihtiyaç sahiplerine dağıtılmaya devam ediyor. İMEAK Deniz Ticaret Odası tarafından İskenderun şubemiz vasıtasıyla ilçede yemek hizmeti verecek bir aşevi oluşturuldu. Aşevinin 20 günlük ihtiyacını karşılamak üzere satın alınan 32 ton gıda maddesi bölgeye gönderildi. Aşevinde, sabahdan öğleye kadar ve akşam aynı anda 500'er kişiye olmak üzere yemek dağıtımı gerçekleştirilecek.

Günlük 1.000 adete kadar ekmek dağıtımı da yapılacak. İMEAK DTO Antalya Şubesi ve QTerminals Antalya işbirliğiyle hazırlanan Deprem Yardım Gemisi, Hatay ili Arsuz ilçesi Madenli Balıkçı Barınağı'nda bulunan Hatay Deniz Otobüsleri İskelesi'ne (HADO) bağlanarak depremzede vatandaşlara, konaklama ve yemek imkanı sunarken, yardım dağıtımına da başladı. Turkon Line, AFAD ile ortak sürdürdüğü projeye 100 konteynerleri yaşam alanı haline getirme çalışmalarını sürdürüyor. Isıtma ve soğutma sistemiyle beraber buzdolabının da bulunduğu konteyner evlerde 6 kişinin kalması planlanıyor. Karadeniz Holding, 3 bin kişinin yaşayabileceği 2 yüzer yaşam kentini Hatay-İskenderun'a göndereceğini açıkladı. Diğer yandan, Mersin ve Adana'dan 28 büyük balıkçı gemisi ile sürekli olarak insani yardım malzemesi, seyyar tuvalet, jeneratör ve gıda malzemeleri Samandağ Çevlik Balıkçı barınağına taşıyor. Bu tekneler dönüşlerinde vatandaşlarımızın bölgeden tahliyesini de gerçekleştirdi.

Demiryolu ve Ro-Ro taşımaları artıyor

Deprem sonrası bölgeye yardım malzemesi taşıyan TIR'ların yoğunluğu, karayolunda sıkışmalara neden olurken, alternatif taşıma modlarına ihtiyaç arttı. Bu dönemde denizyolu önemli bir alternatif olarak öne çıkarken, DFDS ve Ulusoy'un özel Ro-Ro şirketlerinin yanı sıra İBB gibi kamu kurumları da gemilerini bölge için seferber etti. Son bir haftada İstanbul ve İzmir kalkışlı 5'ten fazla Ro-Ro gemisi bölgeye iş makinası ve yardım malzemeleri taşıyan TIR sevkiyatı gerçekleştirdi. Bu süreçte bir diğer alternatif taşıma modu olan demiryoluyla da bölgeye taşımalar hızlandı. Medlog, Arkas, Mars gibi şirketlerin yanı sıra UTİKAD da bazı yardımları bölgeye demiryolu ile taşıdı.

UND üyeleri 2.500'ü aşkın TIR'ı bölgeye gönderdi

Uluslararası Nakliyeciler Derneği (UND), depremin yaşandığı ilk gün hemen bir kriz masası oluşturarak lojistik destek için harekete geçti. AFAD ve ilgili bakanlıklarla koordineli çalışan UND, depremin ilk günlerinde acil yardım malzemelerinin yanı sıra iş makinelerinin taşınmasına öncelik verdi. UND yetkililerinden aldığımız bilgilere göre 1.200 üyesi bulunan UND, bugüne kadar deprem belgesine 2.500'e yakın TIR

gönderdi. Tüm yardımları ücretsiz bir şekilde yapan UND yetkilileri bu dönemde sektörün diğer tüm STK'larıyla da işbirliği içindeydi. UND yetkilileri de tüm lojistik sektörünün 'tek yürek' olduğuna vurgu yaparak, sadece uluslararası taşıma yapan firmaların değil, en küçük KOBİ'lerin bile deprem bölgesine yardım için seferber olduğunu söyledi. Aldığımız duyumlara göre, gümrükçüsünden iş insanlarına çok lojistikçiler çok sayıda teşekkür ve tebrik mesajı yağdı.

THY'nin yardım taşımaları 7.5 bin tonu aştı

1135 sefer ile 203.9 bin kişilik arama-kurtarma ve yardım ekibini deprem bölgelerine ulaştırdık. 1.110 sefer ile 200 bini aşkın vatandaşın tahliyesini gerçekleştiren UND, 121 kargo seferiyle 7.7 bin tonu aşkın yardım malzemesini bölgeye taşıdı. THY'nin kargo ve yolcu taşımaya yönelik destekleri aralıksız devam ediyor.

İhracat taşımalarına çifte darbe

Taşımacılıkta önceliğin deprem bölgesine verilmesi, ihracat sefer sayılarına yansdı. Türkiye'nin ihracatta öncelikli pazarı olan Avrupa'ya en önemli çıkış kapıları olan Kapıkule ve Hamzabeyli'den çıkan TIR sayısı, son 10 günde yıllık bazda yüzde 25-30 arasında azaldı. Görüştüğümüz lojistik sektörü yetkilileri, tüm önceliği deprem bölgesine yönelik yardım çalışmalarına verdiklerine dikkat çekerek, yurt dışındaki müşterilerinin de bu konuda anlayış gösterdiğini söyledi. Sektörün önde gelen ihracatçıları da benzer yorumlarda bulunuyor. Öte yandan, sektör temsilcileri küresel çapta yaşanan ekonomik daralma nedeniyle işlerinin zaten son dönemde çok yoğun olmadığını bu nedenle de ihracat tarafında daha az sıkıntı yaşadıklarını dile getiriyor.

Merkez Bankası'ndan "Türkiye Tek Yürek" için 30 milyar lira

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), "Türkiye Tek Yürek" kampanyasına, 30 milyar TL bağışladığını açıkladı. Ortak yayında gerçekleştirilen 'Tek Yürek' kampanyasında toplam bağış tutarı 115 milyar 146 milyon 528 bin TL'yi buldu.

Kahramanmaraş merkezli 11 ili etkileyen deprem için ortak yayınla ekranlarda ve radyolarda gerçekleştirilen kampanyada 115,1 milyar liralık bağış rakamına ulaşılırken, 9 milyon adedi aşkın SMS gönderildi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan depremlerin yaralarını sarmak amacıyla yapılan "Türkiye Tek Yürek" yardım kampanyası ortak yayınına telefon bağlantısıyla katıldı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Amacımız 1 yıl içinde, yıkılan her binanın yerine güvenle, huzurla oturulabilecek konutları teslim etmeye başlamaktır. Tüm zamanların rekorunu kıracak bir rakamla milletimiz yüce gönüllülüğünü bir kez daha gösterecektir" diye konuştu.

Kahramanmaraş merkezli 11 ili etkileyen deprem için ortak yayınla ekranlarda ve radyolarda başlatılan "Türkiye Tek Yürek" kampanyasına birçok ünlü isim katıl

Merkez Bankası'ndan 30 milyar lira

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası(TCMB), "Türkiye Tek Yürek" kampanyasına, 30 milyar TL bağışladığını açıkladı.

- Kampanyaya katılan ve bağış yapan kurumlardan bazıları şöyle:
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 30 milyar TL
- Ziraat Bankası 20 Milyar TL
Halkbank 7 milyar TL
Ziraat Katılım 1 Milyar TL
- THY 5 milyar TL
- Turkcell 3,5 milyar TL
- Türk Telekom, TMSF, Borsa İstanbul Grubu ile Türkiye Sigorta 2'şer milyar TL
- Cengiz Holding 2,5 milyar TL
- Baykar Teknoloji 2 milyar TL
- İş Bankası 1 milyar TL
- Denizbank 350 milyon TL
- Limak Holding 100 milyon TL
- Hamit Duras Yeni Çamoluk Otomotiv 50 milyon TL
- Kibar Holding 50 milyon TL
- Özdilek Holding 20 milyon TL
- Boyner Grup 50 milyon TL
- Abdurrahim Albayrak Altur 5 milyon TL
- Tavuk Dünyası 3 milyon TL
- Tansu Çiller 1 milyon TL
- Diyanet İşleri Başkanlığı 310 milyon TL
- Türkiye Diyanet Vakfı 400 milyon TL
- Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş 3 maaşını bağışladı.
- İstanbul Süryani Kadim Cemaati Vakfı 1 milyon 250 TL
- Kemal Kılıçdaroğlu bir maaşını daha bağışladı.
Meral Akşener ve eşi birer maaşını bağışladı.
- Ali Babacan ve Zeynep Babacan birer maaşlarını bağışladı.

10 il ülkenin gıda ambarı, tarımda ihracat üssü

Naki BAKIR

16 Şubat 2023 Perşembe

Kahramanmaraş ve Hatay başta 10 ilde büyük yıkıma yol açan depremlerde hasar kaldırma ve afetzedelere yardım çalışmaları tüm hızıyla sürerken, afetin ülke ekonomisinde yol açacağı hasarın olası boyutları da gündeme gelmeye başladı.

Gerekli önlemler ivedilikle alınmazsa, başta Gaziantep olmak üzere ülke tarımı ve tarıma dayalı sanayi kollarında önemli bir ağırlığa sahip bu illerde tarımsal üretim, istihdam ve ihracat faaliyetlerinin aksamasının, ülke ekonomisinde önemli kayıplara yol açabileceği belirlendi.

Ülke genelinde 238,5 milyon dekar olan tarım yapılabilen alanların yüzde 16,2 oranındaki 35,8 milyon dekarlık bölümü depremzede on ilde bulunuyor. Bu iller içinde en fazla tarım alanına sahip olan 11 milyon dekarla Şanlıurfa.

Onu 5,8 milyon dekarla Diyarbakır, 5 milyon dekarla Adana, 3,6 milyon dekarla Kahramanmaraş, 3,5 milyon dekarla Gaziantep ve 2,4 milyon dekarla Hatay izliyor. Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin ekildiği alanların on ildeki toplam büyüklüğü 25,6 milyon dekarla ülke genelindekinin yüzde 15,5'ini oluşturuyor.

Ülkedeki tüm sebze bahçelerinin de 1,1 milyon dekarla yüzde 15,2'si bu on ilde. Meyveler, içecek ve baharat bitkileri ekim alanlarında ise on il 9,3 milyon dekarla yüzde 25,2'lik bir paya sahip bulunuyor. Başka deyişle bu ürünlerin yetiştirildiği alanların dörtte biri bu on ilde yer alıyor. Buğday, arpa gibi tahılların üretildiği alanlarda açık farkla Şanlıurfa, Diyarbakır ve Adana, sebze bahçesi alanında Adana ve Hatay, meyve alanlarında ise Gaziantep öne çıkıyor.

Depremzede on il toplam gayri safi yurt içi hasılda (GSYH) yüzde 9,3 pay alırken, tarım sektörü gayri safi hasılasında ise yüzde 14,3 payla öne çıkıyor. Bunlar arasında tarımsal katma değerde en büyük paya sahip olan il yüzde 3'le Şanlıurfa. Toplam

tarımsal katma değerde Adana'nın yüzde 2,5, Diyarbakır'ın yüzde 2,2, Kahramanmaraş'ın yüzde 1,4, Gaziantep ile Hatay'ın yüzde 1,3'er payı bulunuyor.

Malatya ve Adıyaman'ın payı da yüzde 1'e yaklaşıyor. Büyük bölümü tarıma dayalı sanayi ürünü olmak üzere, sanayi katma değerinde de on ilin toplam payı yüzde 11,2 ile azımsanmayacak düzeyde bulunuyor. Sanayideki katkısı en büyük il yüzde 3,6 ile Gaziantep olurken, onu yüzde 2,2 ile Adana, yüzde 1,8'le Hatay izliyor. On ilin hizmetler sektörü toplam ülke katma değerindeki payı ise yüzde 7,1 ile daha düşük düzeyde kalıyor.

Tarım ihracatının beşte biri on ilden

Türkiye'nin toplam tarım ve ormancılık ürünleri ihracatının yaklaşık beşte birini depremzede on il gerçekleştiriyor. Bu iller içinde Gaziantep, 2022 yılında Türkiye'nin 34,2 milyar dolar olan toplam tarım ve ormancılık ihracatının yüzde 11,8'ini tek başına gerçekleştirdi.

Toplam yıllık tarım ihracatında Adana yüzde 2,5, Hatay yüzde 2,4, Malatya yüzde 1 pay aldı. Diğer illerin payları daha düşük düzeylerde olmakla birlikte on ilin toplam tarım ihracatındaki payı yüzde 18,7 olarak gerçekleşti. Geçen yıl tarım ihracatı 4 milyar doları aşan Gaziantep'in, tekstil, deri ve halı olmak üzere "tarıma dayalı sanayi ürünleri" ihracatı da 3,8 milyar dolar olarak gerçekleşti.

On il içinde en fazla sanayi ürünü ihraç eden il de Gaziantep. İlin geçen yılki sanayi ihracatı 6,5 milyar dolarla Türkiye'nin toplam sanayi ihracatının yüzde 3,5'ini oluşturdu. Adana toplam ülke sanayi ihracatında yüzde 1,4, Hatay yüzde 1,1 pay alırken, on ilin toplam payı da yüzde 7,3'e ulaştı. On ilin toplam ülke ihracatındaki payı ise geçen yıl yüzde 9'a yaklaştı.

TİM verilerine göre 2022'de 226,6 milyar dolar olan toplam ihracatın yüzde 8,9 oranındaki 20,1 milyar dolarını bu on il gerçekleştirdi. Depremzede illerin ekonomik dinamiklerine bakıldığında; Gaziantep, gıda alanında ve hayvansal ve bitkisel yağ üretiminde öne çıkarken Kilis ise hayvan yemi gibi çeşitlerle Gaziantep'i izliyor.

Depremzede illerden Diyarbakır, Burdur ve Afyonkarahisar'dan sonra ülkenin en çok mermer üretilen ili olarak göze çarpıyor. Giyim sanayi alanında Adana ve Malatya dokuma ürünlerle aktif bir performans sergilerken Kahramanmaraş da bu alanda öne çıkan bir başka il. Türkiye genelindeki toplam 450 bin 723 gıda işletmesinin 54 bin 573'ü depremzede on ilde yer alıyor.

Bunlar içinde Adana 13 bin 300'le en fazla gıda işletmesine sahip il. Gıda işletmesi sayısında Adana'yı 8 bin 839'la Gaziantep, 8 bin 829'la Hatay, 8 bin 600 ile Diyarbakır, 5 bin 401'le Kahramanmaraş izliyor. Gıda üretimi ve ihracatındaki payları dolayısıyla bu işletmelerin deprem etkilerinden arınıp faaliyetine devam etmesi ülke ekonomisi açısından önem taşıyor.

36 OSB, 340 bin çalışan

Depremden etkilenen iller, sanayi alanında Türkiye'nin en önemli üretim merkezleri arasında yer alıyor. Olağanüstü Hal Bölgesi ilan edilen 10 ilde 36 organize sanayi bölgesi (OSB) bulunuyor. Bunların 6'sı depremin en büyük yıkıma yol açtığı illerden Kahramanmaraş'ta bulunuyor.

Gaziantep ve Hatay'da 5'er, Şanlıurfa ve Adıyaman'da 4'er, Adana, Diyarbakır ve Malatya'da 3'er, Osmaniye'de 2, Kilis'te de 1 OSB bulunuyor. Türkiye'deki toplam 386 OSB'den 272'si faaliyette ve çalışan sayıları 2,5 milyona OSB'lerdeki ulaşıyor. Bölgedeki 36 OSB'nin Türkiye'de işletmede bulunan 272 OSB içindeki payı yüzde 13,4 düzeyinde bulunuyor. Bölgedeki OSB'lerde yaklaşık 340 bine yakın kişi çalışıyor. Diğer sanayi tesislerinde çalışanlar da dikkate alındığında sayı daha da büyüyor.

Yıkımın ekonomiye temel etkileri ne olacak?

Depremde yaşanan insani kayıplar, üretim faaliyetlerinin durması, yaşanan travma ve acı dolayısıyla işe odaklanamama ve ekonomik ivme kaybı gibi faktörlerle tarımsal üretimde yaşanacak olası düşüşler, arzda daralmaya yol açarak gıda enflasyonuna yukarı yönlü etki yapacak.

Tarımın yanı sıra, sanayide de önemli bir paya sahip bu illerde sanayi tesislerinde faaliyetin durması üretim, ihracat, istihdam ve milli gelir açısından ülke ekonomisini olumsuz etkileyecek. Depremde duble yollar, otoyollar, köprüler, viyadükler, tüneller, elektrik hatları, su şebekeleri, kanalizasyon sistemleri, internet gibi altyapı unsurlarının zarar görmesi, ekonomideki tüm aktörleri, genel ekonomik faaliyetleri, ticari ve sosyal hayatı kısıtlarken, bunların büyük bölümünün kamu kaynakları ile yeniden yapılacak ya da onarılacak olması kamunun kaynak ihtiyacını artıracak.

Tüm bu alanlardaki kayıplarla lojistik olanaklarının önemli ölçüde yitirilmesi, toplamda önemli bir paya sahip olan Gaziantep başta bu illerin ihracatını olumsuz etkilerken, büyük altyapı yatırımları dolayısıyla ihtiyaç duyulan girdiler ithalatı ve dış ticaret dengesini olumsuz etkileyecek. İhracat ve turizmdeki olası kayıplar cari açığı, depremle ortaya çıkan öngörülme-yen yüksek bütçeli altyapı yatırımları ihtiyacı da bütçe açığını büyütecek.

On ilin ülke milli gelirindeki (GSYH) payı dolayısıyla, yerel ekonomide yaşanan kayıplar genel büyüme oranını aşağı çekecek. Tarımla uğraşan kesimin yanı sıra, sanayi tesisleri, bankalar, resmî kurumlar, esnaf ve ticarethanelerin en kısa sürede normal faaliyetlerine dönmesi hem deprem yaralarının daha hızlı sarılması hem de bölgesel ve ulusal ekonomide kayıpların azaltılması açısından büyük önem taşıyor.

Depremi darbe vurduğu trend: Anadolu Kaplanları

“Anadolu Kaplanları” olarak adlandırılan iller arasında yer alan Gaziantep özellikle son 20 yılda tarım, sanayi ve ticaretle göz kamaştırıcı bir gelişme yakalamış, Türkiye’nin en önemli sanayi kentleri arasına girmişti.

Kahramanmaraş da yüksek oranlı büyüme trendi ile dikkat çeken iller arasında yer alıyordu. Son 20-25 yılda büyük durgunluk yaşayan Adana da eski ihtişamlı günlerini yakalayabilmek için son birkaç yıl içinde büyük atak yapmıştı. Hatay ise özellikle turizm alanında önemli bir destinasyon olma yolunda ilerliyordu.

Deprem, yol açtığı çok büyük çaptaki fiziki hasar, sosyal travma ve maddi hasarların yanında aynı zamanda bu gelişim trendini de vurdu. Bu trendin darbe alması ise orta ve uzun vadede etkisi devam edecek ekonomik ivme kaybı riskini doğurdu.

On ildeki konutların yüzde 51'i 2001 ve sonrasında yapıldı

Alaattin AKTAŞ

16 Şubat 2023 Perşembe

✓ Erdoğan yıkılan binaların yüzde 98'inin 1999 öncesi yapılan binalar olduğunu söyledi, yani daha sonra yapılan binaların oranının yüzde 2 olduğunu ifade etti.

✓ Oysa bölgedeki konutların yüzde 51'i 2001 ve sonrasında yapıldı.

✓ Ancak bu sayılarda bir çelişki yok; yıkılan yeni bina sayısı az olsa bile bu binalarda çok sayıda daire var. Bina ve daire sayısı kavramlarına dikkat!

Deprem bilançosu çıkarılmaya çalışılıyor. Henüz can kaybımızın ne kadar olduğunu bile tam bilemiyoruz. Belki kesin sayıyı hiçbir zaman da öğrenemeyeceğiz. Bu tür felaketlerde hiç bulunamayanlar da oluyor. Ne yazık ki oluyor...

Bir yandan da depremin yol açtığı yıkımın bilançosu ortaya konulmaya çalışılıyor. Tümüyle yerle bir olan binalar var, ağır hasar görmüş olanlar var, bir de fena görünmemekle birlikte oturulamayacak durumda olanlar var.

Deprem bölgesindeki illerin yapı stokunun durumunu teknik olarak bilemeyiz tabii ki. Ama bu stokun pek sağlam olmadığı da ortada. Tamam deprem çok şiddetli ama bırakın Japonya gibi ülkelerle kıyaslamayı, yan yana iki binadan biri yerle bir olurken diğerinin sapsağlam ayakta kalması bile en azından yapıdan yapıya çok farklılık bulunduğunu gösteriyor.

Çevre Bakanlığı 33 bin kadar binada yer alan 154 bin civarındaki dairenin acilen yıkılması gerektiğini açıkladı. "Yıkılması gerekiyor" ifadesi, bu binaların ağır hasar gördüğüne ve yerle bir olmadığına işaret ediyor. Dolayısıyla zaten tümüyle yıkılmış durumdaki binalar bu sayılara dahil değil gibi görünüyor. Yani bölgenin binalar anlamında fotoğrafı henüz net olarak çekilebilmiş değil.

Yarısı yeni konut

TÜİK'in 2021 yılına ilişkin verilerine göre afet bölgesindeki on ilde 3.3 milyon hane yaşıyor. Her bir hanenin bir konutta yaşadığını varsaymak yanlış olmaz. Yani bölgede 3.3 milyon konut var.

Yine TÜİK verileri gösteriyor ki bu 3.3 milyon konutun yüzde 51'i 2001 ve sonrasında inşa edilmiş. Yani bölgedeki iki konuttan biri yaklaşık yirmi yıllık. Bir başka ifadeyle deprem bölgesindeki konutların yarıdan biraz fazlası yeni. Konut için yirmi yıl nedir ki... Hem en azından kağıt üstünde bu konutlar deprem mevzuatına uygun yapılmış.

Bu bölgedeki konutların yüzde 10'u 1980 ve öncesinde, yüzde 27.8'i 1981-2000 arasında inşa edilmiş. Toplamdaki payı yüzde 11.2 olan konutların ne zaman inşa edildiği ise bilinmiyor.

Deprem bölgesindeki illere ve ikamet edilen konutun inşa yılına göre hanehalkı sayısı ve oranı (2021)

	Hanehalkı sayısı (Konut sayısı)	Pay (Yüzde)				
		1980 ve öncesi	1981-2000 arası	2001 ve sonrası	Bilinmeyen	Toplam
Türkiye	25.329.833	12,6	30,9	47,4	9,1	100,0
Adana	632.875	13,0	34,8	38,7	13,5	100,0
Adıyaman	155.300	8,7	23,6	52,3	15,4	100,0
Diyarbakır	394.867	6,5	26,6	58,1	8,8	100,0
Gaziantep	522.947	6,6	25,9	51,6	15,9	100,0
Hatay	449.151	13,5	32,6	50,0	3,9	100,0
Malatya	230.499	14,0	28,1	48,4	9,5	100,0
K.Maraş	311.458	11,7	26,9	58,1	3,3	100,0
Şanlıurfa	411.421	5,5	18,5	61,0	14,9	100,0
Kilis	40.020	11,2	21,7	52,3	14,9	100,0
Osmaniye	156.199	10,5	25,7	46,5	17,3	100,0
On il toplamı	3.304.737	10,0	27,8	51,1	11,2	100,0

Erdoğan'ın söylediği başka

Cumhurbaşkanı Erdoğan önceki gün yaptığı açıklamada deprem bölgesinde yıkılan binaların yüzde 98'inin 1999 yılı öncesi inşa edilen binalar olduğunu söyledi.

Erdoğan'ın elinde yapı stokuna ilişkin detaylı bilgiler elbette vardır ve bu oran o bilgiye dayanıyordur. Ancak yıkılan binaların yüzde 98'inin 1999 öncesi inşa

edildiğine ilişkin bilgi ile bu bölgedeki konutların yüzde 49'unun 2001 öncesinde yapıldığı gerçeği arasında bir çelişki yok.

Erdoğan'ın söylediği bina sayısı... Benim TÜİK verilerine dayanarak aktardığım ise konut sayısı...

Yıkılan 100 binanın 98'i 1999 öncesi inşa edilmiştir ama yıkılan konut sayısında durum öyle değildir. Hepimiz biliyoruz ki giderek daha çok katlı bina yapılıyor ve her bir binada daha çok konut yer alıyor.

Dolayısıyla 1999 sonrasında inşa edilen ve yıkılan bina sayısı toplamda yüzde 2 paya sahipse de, konut sayısı çok daha fazladır. Bunun örnekleri de var zaten. Hatay'daki artık depremin simge binası haline gelen bazı binalar, rezidanslar gibi... Çok katlı ve çok sayıda dairesi olan bu binalar henüz çok yeni ve yerle bir oldu.

Yıkılan bina bir ya da birkaç blok ama daire sayısı yüzleri buluyor.

Dolayısıyla yıkılan bina sayısını bilmek tabii ki önemli ama bu binalarda kaç daire bulunduğunu ve bunların yapım yıllarını bilmek de büyük önem taşıyor. Bunu bilelim ki deprem yönetmeliğine gerçekten uygun bina yapıyor muyuz, yapamıyor muyuz, daha da önemlisi niye yapmıyoruz, bu ortaya çıksın.

Abdulkadir Selvi

Bakan Murat Kurum Hürriyet'e açıkladı: Konutlar için zemin etüdü başladı

Deprem bölgesinde arama kurtarma faaliyetlerinin sonuna gelirken sıra depremzedelerin geçici olarak barınmalarının sağlanması ve daha da önemlisi kalıcı konutların yapımına geldi. Cumhurbaşkanı Erdoğan kalıcı konutların 1 yıl içinde tamamlanacağı sözünü verdi. 30 bin konut için mart ayında çalışmaların başlayacağını açıkladı. Bunun üzerine gözler Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum'a çevrildi. Murat Kurum, Gaziantep'teki çalışmaları koordine ediyor ama bir ayağı bölgede. Geçici yerleşim yerlerini ve kalıcı konutları planlıyor.

Bakan Kurum, "Vatandaşımızın bir saat, bir dakika bile daha az mağduriyeti olabilmesi amacıyla çalışmalarımızı yürüteceğiz. Kalıcı konutlar için zemin etüt çalışmalarına başladık. Kalıcı konutların yapımına 10 ilde eşzamanlı olarak başlamayı planlıyoruz. Bugüne kadar söyleyip de yapmadığımız bir iş olmadı. Aynı motivasyonla çalışacağız ve inşallah vatandaşımızı mahcup etmeyeceğiz" diye konuştu.

YENİ YERLEŞİM ALANLARI

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'la bölgedeki durumu ve kalıcı konutları konuştuk.

- Kalıcı konutlar yeni yerlere mi, yıkılan yerlere mi yapılacak?

MURAT KURUM: Yeni yerleşim alanlarını çalışıyoruz. Bölgeyi inceledim. İki gün önce Hatay'ı tamamladık, Maraş'ı tamamladık. Diğer yerleri de çalışıyoruz.

Belediyelerimizin, milletvekillerimizin, sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin de fikirlerini alıyoruz. Teknik olarak en doğru yere, en doğru zemine, yerleşim yerinin fay hattına olan mesafesine bakmak suretiyle bu tespitleri yapıyoruz. Ardından zemin etütleri yapılacak. Onların bir kısmı da başlatıldı. En doğru yeri ve zemini bulmak ve şehrin büyüme öngörüsünü de gözetmek suretiyle proje çalışmaları başlatıldı.

EŞZAMANLI OLARAK BAŞLAYACAĞIZ

Mart ayı itibarıyla 30 bin konutun inşa sürecini başlatacağız. Bu arada hasar tespiti biten yerlerden de ağır hasarlı, yıkılmış, acil yıkılacak yapılar varsa bunlar yıkılacak, enkazı temizlenecek ve önümüzdeki birkaç ay içerisinde bu inşa sürecini eşzamanlı olarak tüm il ve ilçelerimizde, köylerimizde başlatmış olacağız. Daha önce Elazığ'da, Malatya'da, İzmir'de nasıl aksiyon aldysak burada da devletimizin tüm imkânlarıyla hızlı bir inşa sürecini yürüteceğiz. Vatandaşımızın bir saat, bir dakika bile daha az mağduriyeti olabilmesi amacıyla çalışmalarımızı yürüteceğiz.

TOKİ ELİYLE BAŞARMIŞ BİR ÜLKEYİZ

Tabii 20 yılda baktığınızda, biz Türkiye olarak 3 milyon 3 bin konutun dönüşümünü sağlamış ve TOKİ eliyle 1 milyon 180 bin konutun depreme dayanıklı ve sosyal donatılarıyla birlikte inşasını gerçekleştirmiş bir ülkeyiz. Söz verdiğimiz konutları zamanında vatandaşlarımıza teslim ettik. Aynı motivasyonla çalışacağız ve inşallah vatandaşımızı mahcup etmeyeceğiz. Kalıcı konutlar için zemin etüt çalışmalarına başladık. Kalıcı konutların yapımına 10 ilde eşzamanlı olarak başlamayı planlıyoruz. Bugüne kadar söyleyip de yapmadığımız bir iş olmadı. Aynı motivasyonla çalışacağız.

CUMHURİYET TARİHİNİN KONUT SEFERBERLİĞİ

Bu iradeyi Sayın Cumhurbaşkanımız ortaya koydu. Bu çalışmalarla 24 milyon insanımızın can ve mal güvenliğini teminat altına aldık. Tabii bunun dışında özel sektörümüzün ürettiği 100 binlerce konutun etkin yapı denetimini sağlayarak binalarımızı depreme güvenli hale getirmek için var gücümüzle çalıştık, çalışmaya devam ediyoruz. İnşallah TOKİ eliyle, altyapılarını İller Bankası Genel Müdürlüğümüz eliyle, Cumhuriyet tarihimizin en büyük afet konutu yapım seferberliğini başlatıp bir yıl içerisinde vatandaşlarımıza teslim edeceğiz.

TOKİ KONUTLARI YIKILMADI

Yani yıkılan yerlere baktığımızda, TOKİ bloklarının hepsi ayakta. Hiçbir TOKİ bloku yıkılmadı. Yeni konutlarımızı da iki büyük deprem geçiren ve buna rağmen ayakta duran TOKİ konutlarında yaşayan milyonlarca insana güven veren anlayışla yaparak sürecimizi yürüteceğiz. Doğru zemin ve doğru teknikle güvenli, sağlıklı konutlar inşa edeceğiz. Evlerine yerleşene kadar vatandaşımızın mağduriyetini gidereceğiz. Eşya taşıma, kira yardımına kadar maddi ve manevi olarak vatandaşlarımızın tüm ihtiyaçlarını karşılayacağız. Şunu da ekleyeyim; bu süreçte çimento, demir, seramik gibi malzemelerle de ilgili sektörlerle konuşarak bağlantıları yapıyoruz.

ŞEHİRLERİN DOKUSU KORUNACAK MI?

- HATAY, Maraş, Adıyaman başta olmak üzere şehir merkezlerinde yıkılan binalar çok fazla. Konutları yaparken o şehirlerin dokusu korunacak mı?

MURAT KURUM: Şehirlerin ihtiyaçlarını gözeterek bu çalışmaları yürüteceğiz. Ama sağlam olmayan zemine yakın yerlere de konut yapmayacağız, yaptırmayacağız. Sayın Cumhurbaşkanımızın “1 yıl içerisinde bitireceğiz” sözü, milletimize yapılmış bir taahhüttür. Bundan kimsenin şüphesi olmasın.

YIKIM NEDEN BU KADAR BÜYÜK?

- SİZİN tespitlerinize göre bu kadar büyük bir yıkım neden oldu?

MURAT KURUM: Bölgede yoğun bir fay hattı var. Bazı alanlarda fay hattına yakın zemindeki sivilaşmaya uygun olarak mühendislik hizmeti alınmamış olması. Yine bu noktada imalat ve işçilik hataları sebebiyle böyle bir durumla karşı karşıyayız.

HASAR TESPİTİNDE SON DURUM

- Depremden hasar görmüş, yıkılmış binalarla ilgili tespitleriniz ne düzeyde?

MURAT KURUM: Hasar tespit sürecini 7 bin 100 personelle yoğun bir şekilde yürütüyoruz. İller bazında, yıkılmış binalarda, ağır hasarlı binaların tespitinde önemli yol kat ettik. İlk 10 günde 387 bin 346 binada 1 milyon 856 bin 864 bağımsız birim inceledik, acil yıkılması gereken 50 bin 576 binada 224 bin 923 bağımsız birim var. 99 bin 300 binada 640 bin 131 bağımsız birim az hasarlı; 180 bin 355 binada 762 bin 627 bağımsız birim hasarsız.

YIKILANLARIN BÜYÜK KISMI 99 DEPREMİ ÖNCESİNDEN

- BİR not da benden. Cumhurbaşkanı Erdoğan, kabine toplantısından sonra yaptığı açıklamada yıkılan binaların yüzde 98'inin 1999 yılından önce inşa edilen binalar olduğu bilgisini verdi. Yıkılan binaların yaklaşık yüzde 98.5'inin, 1999 Marmara depremi öncesi yapıldığı ve yapı denetim hizmeti almadan inşa edildiği tespit edildi. Adıyaman Merkez'de yıkılan 1075 binanın yüzde 97.4'ünün, Hatay Antakya'da yıkılan 538 binanın yüzde 97.9'unun, Gaziantep'te Nurdağı'nda yıkılan 1497 binanın yüzde 98.6'sının; yine 1999 Marmara depremi öncesi inşa edilmiş ve yapı denetimi hizmeti almamış olduğu belirlendi. Ayrıca orta hasar veya daha yıkıcı etkiye maruz kalan binalar üzerinde yapılan incelemelerde; bu binaların yüzde 95'inin, yine diğerleri gibi, 99 Marmara depreminden önce yapılan eski yapılardan oluştuğu tespit edildi.

Esfender KORKMAZ

Seçimi ertelerse AKP kalmaz!..

16 Şubat 2023 Perşembe

Siyasi iktidar, projelerini önce dillendiriyor. Nabız yokluyor. Aynı zamanda kamuoyunu alıştırıyor. Sonra uygulamaya geçiyor. Seçimlerin deprem nedeni ile ertelenmesi tartışılması da bu taktiğin bir parçasıdır.

Seçimleri erteleme hukuki altyapısı var mı? Önemli değil. Hukukun üstünlüğü ve yargı bağımsızlığının olmadığı ve Yüksek Seçim Kurulunun İstanbul Belediye başkanlığı seçimlerinde aldığı kararlarının hala tartışıldığı bir ortamda, iktidar isterse seçimi de erteler.

Erteleme olursa, bunun topluma getireceği siyasi, sosyal ve ekonomik maliyet yüksek olur. AKP iktidarı da bu maliyetin altından kalkamaz.

1. Devlet, liyakat esasına dayalı kurumsal devlet olmaktan çıktı. Parti devleti oldu. Mülki amirlerin tutumu, AKP örgütünün devlete müdahalesi, Hükümetin devleti popülizm aracı yapması, mülakat yoluyla partililerin devlete yerleştirilmesi bu durumu açıkça gösteriyor.

Bu şartlarda kamu hizmetleri aksıyor. Deprem felaketinde yaşadığımız iki örnek devletin parti tekelinde alınmasının zafiyetlerini gösterdi;

Birisi yardımlarda halkın AFAD'a güveni yok, Haluk Levent'e daha çok güveniyor.

İkincisi, Asker 40 saat sonra müdahale edebildi. Çünkü AKP iktidarı Emasya'yı kaldırdı. Askerin doğrudan müdahale yetkisini kaktı.

Hangi ülkede ve hangi zamanda olursa olsun, parti devleti sürdürülemez.

2. Ekonomi bir yıl gitmez.

Ekonomi yönetimi yoktur. Planlama kaldırıldı. Merkez Bankası bağımsızlığı kaldırıldı. Reel faiz politikasını benimseyen, bakanlar, MB başkanları, kurul üyeleri

değiştirildi. Sayın Cumhurbaşkanını tek haneli faiz anlayışı ekonomiyi krize soktu. Bu şartlarda politika ve kriz devam edecek demektir.

Dış açıklar ve dış borçlar bir yıl daha yönetilemez.

TÜİK 2022 dış ticaret verilerini açıkladı. Yıllık dış ticaret açığımız 109,5 milyar dolar oldu. Bu açığın yüzde 80'ini Rusya ve Çin'e karşı verdik.

* 2022 Rusya'ya olan dış ticaret açığı; 49,5 milyar dolar;

* 2022 Çin'e olan dış ticaret açığı; 38 milyar dolar;

* Rusya ve Çine olan dış ticaret açığı; 87,5 milyar dolar oldu.

* 2022 cari açık 48,5 milyar dolar oldu.

* TÜİK; 2015 = 100 endekse göre; 2022 yılında ihracat birim endeks değeri yüzde 111,5 ve ithalat birim değer endeksi de 136,8 oldu. Bu demektir ki, ithal ettiğimiz malların fiyatı daha çok artıyor. Daha çok döviz gerekiyor.

* Bir yıl içinde 186 milyar dolar dış borç çevireceğiz. Ama CDS oranı 538 baz puandır. Dünyada Rusya'dan sonra en riskli ikinci ülkeyiz. Pahalı borçlanıyoruz ve dış borçları çevirmekte zorlanacağız.

Özet olarak dış borçlarda temerrüt riski yüksektir. Geçen yıl Uluslararası Mali Eylem Görev Gücü, Türkiye'yi 'kara para aklama' ile mücadele konusunda yeterince çaba göstermeyen ülkelerin bulunduğu 'gri liste'ye alındığını açıkladı.

Kara para günü kurtarır, ama doğrudan yabancı yatırım sermayesi girişini engeller. Nerden bakarsak bu günkü iktidar devam ederse; dış borçlarda temerrüt riski bir yıl ertelenemez.

Büyüme düşüyor. Bu iktidara olan iç ve dış güven dip yaptı. Devam ederse içerde iflas riski ve işsizlik riski de yükselecektir.

2022 üçüncü çeyrek yatırımlar eksi 1,5 oranında geriledi.

Sanayi üretim endeksi; Kasım'da yüzde eksi 1,1 ve Aralık'ta eksi 0,2 oranında geriledi. Üretim dışa bağımlı olduğu için, eğer bir döviz sorunu yaşarsak, üretim de düşer.

Öte yandan; deprem bölgesinde üretimde düşme, iş kaybı, eğitimde aksama gibi maliyetler, ekonomide geçici daralmaya ve işsizliğe neden olur. Bina kaybı servet kaybıdır. Ancak bu binaların yeniden yapılması büyümeyi pozitif etkiler.

16.02.2023

Temel sorun; bu şartlara göre bir rehabilitasyon ve geçiş programı yapılmasıdır. Siyasi iktidarın böyle bir anlayışı ve altyapısı olmadığı için, depremin ekonomik ve sosyal tahribatı daha fazla olmaktadır.

2022 son çeyrek ve 2023 düşük veya eksi büyüme yaşayacağız. Siyasi iktidar değişirse, yeni bir güven, yeni bir dinamizm gelir durum değişir. İktidar değişmezse iş daha da zorlaşır.

Ayrıca sorunun bir gelir dağılımı ve yoksullaşma boyutu da var.

Özetle, seçimi ertelemek hem ülkeye hem de siyasi iktidara pahalıya çıkar.

16 Şubat 2023, Perşembe

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Seçimler ertelenmesin

Biliyorum, seçimleri konuşmanın yeri ve zamanı değil. Acımız çok taze ve enkaz altından hâlâ müjdeli haberler geliyor. Ama bazı köşe yazarları bu tartışmayı çoktan başlattı. Sosyal medyada depremin ilk gününden beri bu konu tartışılıyor.

Türkiye düşmanları, koro halinde seçim tarihinin belirsiz olduğunu iddia ediyor. Amaçları Türkiye'nin artık yönetilemeyen bir kaos ülkesi olduğu yalanını dünyaya yaymak. Koronun başında da FETÖ'cüler var.

Ben depremin ilk gününden bu yana söylüyorum. Evet içimiz yanıyor ama biz bu yangının içinden güçlenerek çıkacağız. Eksiklerimiz, hatalarımız ve zaaflarımız olabilir. Bunun özeleştirisini yapacağız. Ama kendimize haksızlık da etmeyelim. Bir afet yönetiminin nasıl olduğunu dünyaya gösterdik ve göstermeye devam ediyoruz. Gelelim seçim konusuna... Eğer Yüksek Seçim Kurulu açısından bir sorun yoksa seçimler bir gün bile ertelenmemelidir. Türkiye 18 Haziran'da bu seçimleri yapabilir. Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, dünkü konuşmasında "**Kaybedecek tek bir dakikamız bile yoktur**" demişti. Aynı görüşteyim. Seçim tartışmalarıyla kaybedecek vaktimiz yok. Seçimler zamanında yapılsın. Eğer muhalefet seçim tarihiyle oynamaya çok istekli ise yerel seçimler 9 ay geriye çekilsin. 18 Haziran'da yerel ve genel seçimleri birlikte yapalım. Üst üste seçimlerle kaybedeceğimiz enerjimizi Türkiye'yi ayağa kaldırmak için harcayalım.

ARINÇ'IN DEDİĞİNİN TERSİ YAPILMALI

Son yıllarda AK Parti'nin ve Türkiye'nin iyiliği için tek bir söz söylemeyen eski TBMM Başkanı **Bülent Arınç**'tan geçen gün sürpriz bir çıkış geldi. **Arınç**, deprem nedeniyle seçimlerin ertelenmesi çağrısı yaptı ve ekledi: "**Ne mayısta ne haziranda seçim olmaz, olamaz.**"

Muhalefet bu sürpriz çıkışa şaşkınlıkla görünmüyor. Bazı AK Partililer de **Arınç**'ı takdir etmiş. Ben tam tersini düşünüyorum. AK Partililer, **Arınç**'ın bu çağrısına çok temkinli yaklaşmalı. Eğer iktidarın lehine olacağını düşünseydi asla böyle bir çağrıda bulunmazdı. **Arınç**, "**Ertelensin**" diyorsa tam tersinin yapılması en doğrusu olacaktır.

MUHALEFETE ZAMAN KAZANDIRIR

Seçimlerin ertelenmesi Türkiye'ye zaman ve enerji kaybettirmekten başka bir işe yaramaz. AK Parti'nin de bunu isteyeceğini zannetmiyorum. Peki ertelenme kimin işine yarar? Tartışmasız 6'lı Masa'nın işine yarar. Bildiğiniz gibi muhalefet 12 kez bir araya gelmiş ve cumhurbaşkanı adayı konusunda bir mutabakat sağlayamamıştı. Dahası, aday meselesi tam bir kördüğüm haline gelmiş, **"oklu aday"** formülleri masaya yatırılmıştı. İşte böyle bir ortamda seçimlerin ertelenmesi söylentileri 6'lı Masa'ya can suyu olur.

Masanın egosu tavan yapmış ayakları bu vesileyle biraz zaman kazanır. **"İstemem ama yan cebime koy"** şeklinde açıklamalar yapan muhalefet liderlerinin ertelemeye dnden razı olduğunu düşünüyorum. Zaten **Meral Akşener**, depremin ilk günlerinde gazeteci **Murat Yetkin**'e yaptığı açıklamada seçimlerin 14 Mayıs'a yetişmeyeceğini açıklamıştı. **"6'lı Masa aday bulamadı"** diye seçimin ertelenmesini doğru bulmuyorum.